

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

AVRUPA FUTBOLU VE SPONSORLUK

HACI DEDE HAKAN KARAGÖZ

Fondos7.net

Araştırma Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
Mayıs, 2016
www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. FUTBOL.....	1
2. FUTBOLUN YÖNETİMİ.....	1
3. DÜNYA KUPASINDA AVRUPA.....	2
4. İNGİLİZ LİGİ (PREMIER LEAGUE).....	3
5. ALMAN LİGİ (BUNDESLİGA).....	5
6. İSPANYA LİGİ (LA LİGA).....	6
7. İTALYA LİGİ (SERİA A).....	8
8. FRANSA LİGİ (LİGUE 1).....	9
9. TÜRKİYE (SÜPER LİG).....	11
10. SONUÇ.....	12
11. KAYNAKÇA.....	12

1. FUTBOL

Futbol, 11 oyuncudan oluşan iki takım arasında topla oynanan ve takım sporudur. Dünyanın en popüler spor dalı olan futbol, 200'ün üzerinde ülkede 250 milyonu aşkın oyuncu ile oynanmaktadır.

Futbol, Türkçeye, İngilizce'deki "foot" (ayak) ve "ball" (top) kelimelerinin birleşiminden oluşan "football" kelimesinden geçmiştir. İngilizce'de ayrıca "association football" (birlik futbolu) terimi ve ABD gibi İngilizce konuşan bazı ülkelerde ise "Soccer" terimi kullanılmaktadır.

FIFA'ya göre futbolun MÖ 300-200 yıllarında Çin'de oynanan cujuya'ya dayandığını belirtmektedir. Bundan birkaç yüzyıl sonra Japonya'da ilk kez 644 yılında rastlanan kemari adlı oyun ortaya çıktı. Avrupa'da futbola benzeyen ilk oyun, Antik Yunanistan'da oynanan episkiros adlı oyundur. Bu oyunun bir benzeri Roma İmparatorluğunda harpastum adıyla oynandı.

Modern futbol ise 19. Yüzyılın ortalarında İngiltere'ye dayanmaktadır. 1863 yılında Futbol Birliği tarafından futbol için ilk defa kapsamlı kurallar hazırlanmıştır. İngiliz kulüplerinin mücadele ettiği ilk futbol yarışması olan FA Cup, 1872 yılında kurulmuştur. İlk resmi uluslararası futbol karşılaşması ise 1872 yılında İngiltere ile İskoçya arasında oynanmıştır. 1888 yılında İngiltere Birmingham'dan kurulan The Football League ise ilk futbol ligi olarak tarihe geçmiştir.

Futbol, Uluslararası Futbol Birliği Kurulu (kısaca IFAB) tarafından belirlenen 17 temel kural çerçevesinde oynanmaktadır.

2. FUTBOLUN YÖNETİMİ

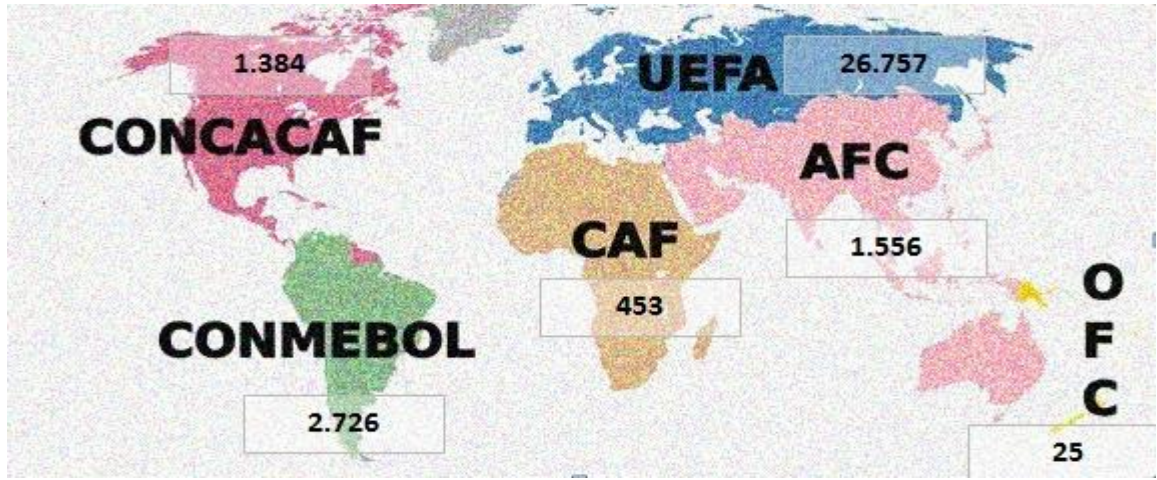
Futbolda uluslararası yönetim birimi Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA)'dir. Merkezi İsviçre'nin Zürih kentinde olan FIFA'ya bağlı 6 adet bölgesel konfederasyon bulunmaktadır. Bunlara ilave olarak ülkeler bazında da futbol organizasyonlarını düzenleyen federasyonlar bulunmaktadır. Günümüzde FIFA ve bağlı konfederasyonlarda 209 ülke federasyonu bulunmaktadır.

Sıra	Kıta	Kısa Ad	Üye Ülke	Kuruluş Tarihi	Merkezi
1	Asya	AFC	47	1954	Malezya (Kuala Lumpur)
2	Afrika	CAF	53	1957	Mısır (Kahire)
3	Avrupa	UEFA	54	1954	İsviçre (Nyon)
4	Kuzey-Orta Amerika ve Karayipler	CONCACAF	33	1961	Meksika (New Mexico)
5	Okyanusya	OFC	11	1966	Yeni Zelanda (Auckland)
6	Güney Amerika	CONMEBOL	10	1916	Brezilya (Rio)

Transfermarkt web sitesinde yer alan ülkelerin piyasa değerlerine göre bakıldığında kıta konfederasyonları arasında Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA) açık ara en değerli federasyon olarak karşımıza çıkmaktadır. UEFA'ya bağlı ülkelerin piyasa değeri 26,7 milyar dolardır. UEFA'ya en yakın kıta federasyonu ise 2,7 milyar dolarlık piyasa değeri ile Güney Amerika Futbol Konfederasyonu (CONMEBOL)'dur. Piyasa değeri açısından üçüncü kıta federasyonu ise 1,5 milyar dolarlık piyasa değeri ile Asya Futbol Konfederasyonu (AFC)'dur.

Tablo . Dünyadaki Futbol Konfederasyonları

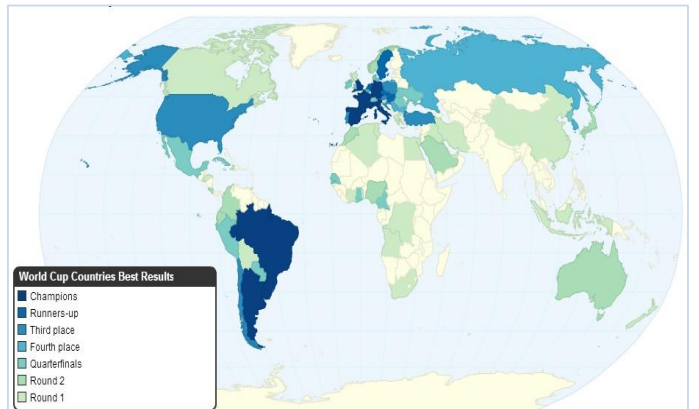

3. DÜNYA KUPASINDA AVRUPA

Dünya Kupası, futbolda üst düzey organizasyonlardan bir tanesidir. 1930 yılından bu yana (1942 ve 1946 hariç) her dört yılda bir düzenlenen Dünya Kupasında en çok şampiyonluğu 5 şampiyonlukla Brezilya göğüslemiştir. Brezilya'nın ardından 4'er şampiyonlukla Almanya ve İtalya gelmektedir. Dünya Kupası şampiyonlukları, Avrupa ile Güney Amerika kıtalar arasında gidip gelmektedir. Bugüne kadar yapılan dünya kupalarında bu iki kıta haricinde bir şampiyon çıkmamıştır.

Tablo . 1930'dan Günümüze FIFA Dünya Kupası Ülkelerin Sonuçları

Ülke	Kupa Sayısı	Dünya Kupası Yılları
Brezilya	5	1958, 1962, 1970, 1994, 2002
Almanya	4	1954, 1974*, 1990, 2014
İtalya	4	1934*, 1938, 1982, 2006
Arjantin	2	1978*, 1986
Uruguay	2	1930*, 1950
Fransa	1	1998*
İngiltere	1	1966*
İspanya	1	2010

4. İNGİLİZ LİĞİ (PREMIER LEAGUE)

Kuruluş Yılı: 1992

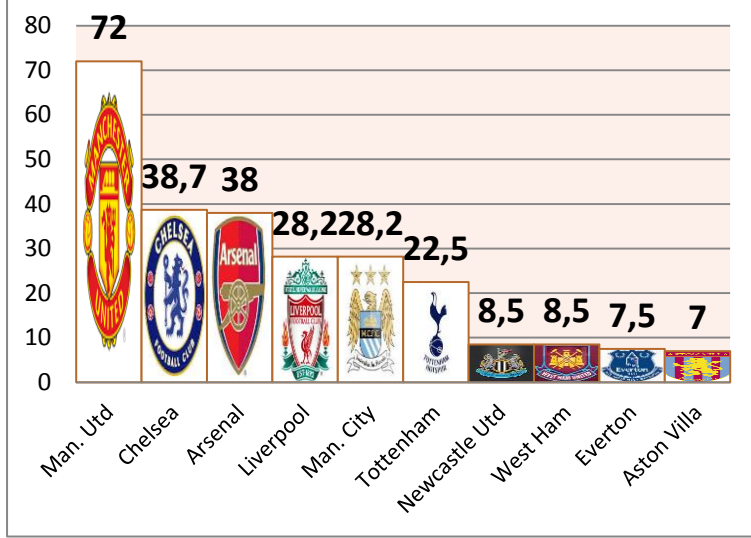
1885 yılında profesyonelleşen İngiliz futbolu, dünyadaki ilk futbol takımına (1885) ve ilk profesyonel lige (1888) ev sahipliği yapmıştır.

20 kulüplü ligde Mayıs-Ağustos arasında her takım 38 maç yapmaktadır.

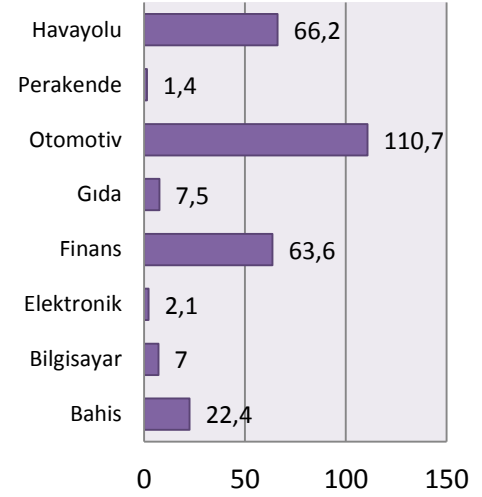
Manchester United, Amerikalı otomobil üreticisi Chevrolet ile 2014-2015 sezonundan başlamak üzere yıllık 72 milyon Euro değerinde forma sponsorluk anlaşması imzalamıştır. Bunun ardından Chelsea, Japon lastik üreticisi Yokohama ile yıllık 38,7 milyon Euroluk forma anlaşması ile ikinci sırada yerini almıştır.

Forma sponsorluğuna sektörel bakıldığında; değer bazında otomotiv, havayolu ve finans ilk üç sırada yer alırken miktar bazında ise en fazla sponsor bahis, finans ve otomotiv sektörleri sponsor olmuştur.

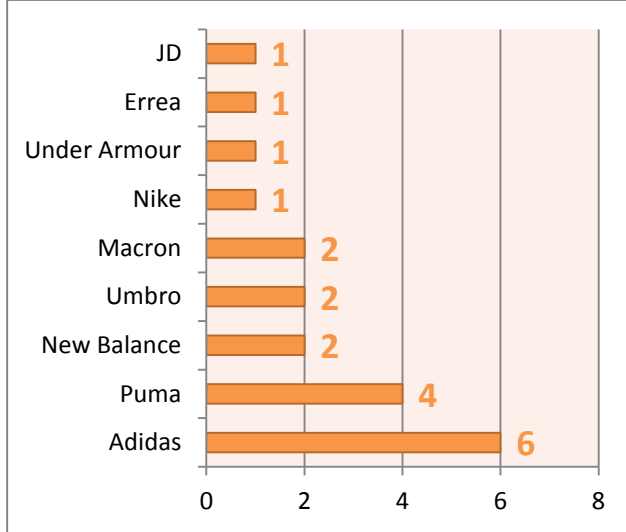
Sponsorluk Gelirinde İlk 10 Takım

Sponsorların Sektörel Dağılımı (Mil. €)

Lig'deki Forma Üreticileri

Premier Lig'de forma üreticilerinin toplam yatırım tutarı

296,3 milyon €

- 1- 6 Takımda 155 milyon Euroluk yatırımıyla Adidas,
- 2- 4 Takımdaki 53,7 milyon Euroluk yatırımı ile Puma,
- 3- 2 takımındaki 37 milyon Euroluk yatırımı ile New Balance

5. ALMAN LİĞİ (BUNDESLİGA)

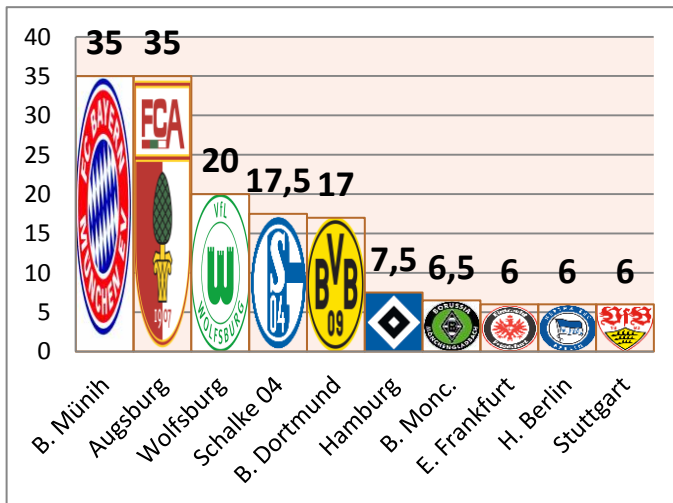
Bundesliga, genel olarak tüm Alman futbol liglerini kapsasa da en üst lig için kullanılır.

Kuruluş Yılı: 1963

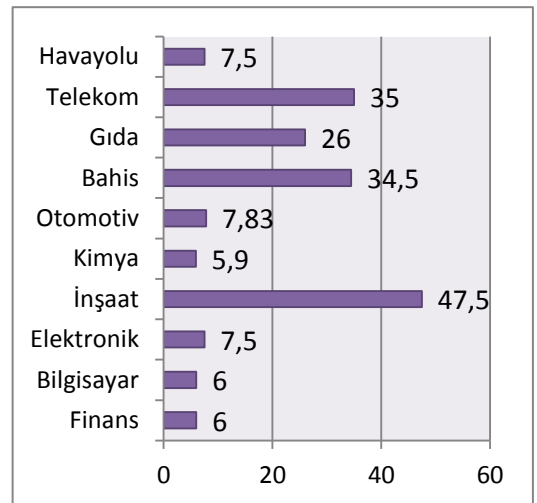
18 kulüplü ligde her takım 34 maç yapmaktadır.

Bundesliga, Avrupa'daki beş büyük lig içerisinde forma sponsorluğu bakımından ikinci sırada yer almaktadır. Telekomünikasyon şirketi Deutsche Telekom, 2014-2015 sezonunda Bayern Münih ile yaptığı yıllık 35 milyon € anlaşma ile toplam Bundesliga'nın %35'ini tek başına karşılamaktadır.

Sponsorluk Gelirinde İlk 10 Takım

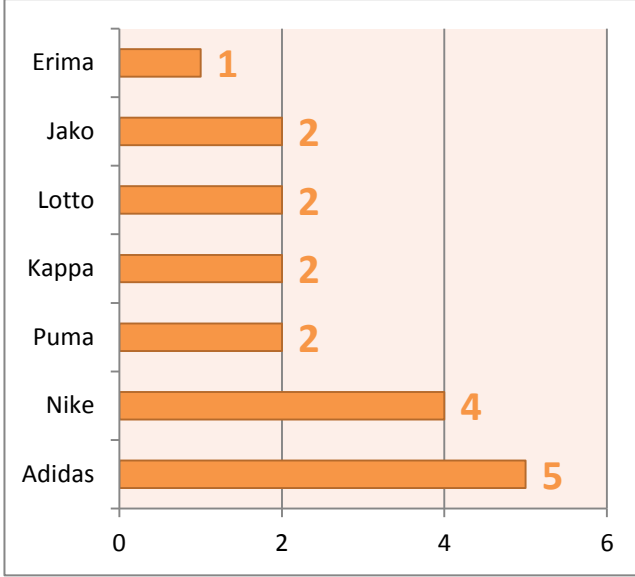

Sponsorların Sektörel Dağılımı (Mil. €)

Lig'deki Forma Üreticileri

Bundesliga'da forma üreticilerinin toplam yatırım tutarı

110,5 milyon €

- 1- 5 Takımda 77 milyon Euro'luk yatırımıyla Adidas,
- 2- 4 Takımdaki 10,5 milyon Euro'luk yatırımı ile Nike,
- 3- 2 takımındaki 9,5 milyon Euro'luk yatırımı ile Puma

6. İSPANYA LİĞİ (LA LİGA)

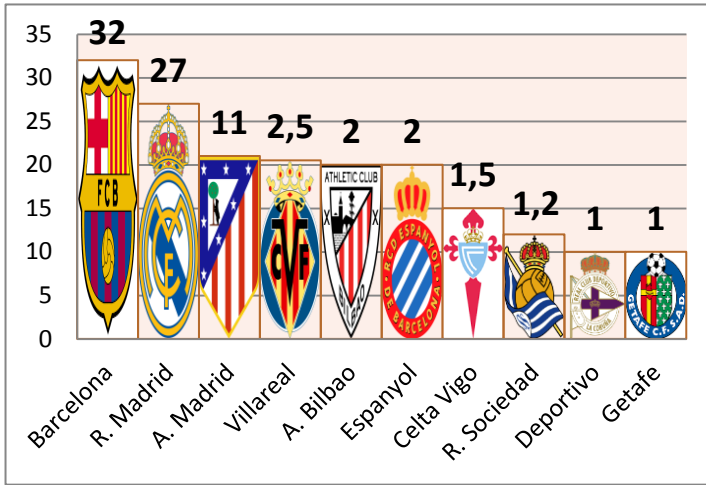
La Liga, İspanya futbol liginin en üst düzeydeki ligidir. Ligin ana sponsoru BBVA'dır.

Kuruluş Yılı: 1929

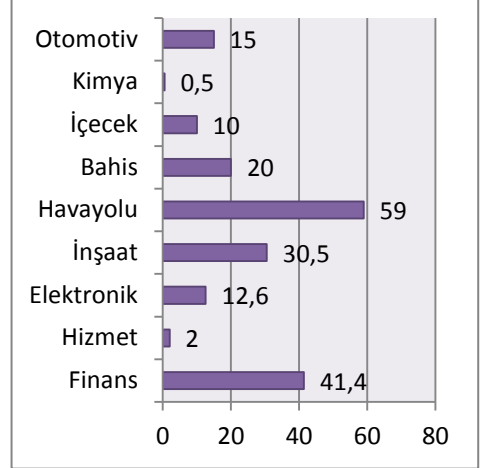
20 kulüplü ligde her takım 38 maç yapmaktadır.

Orta Doğulu havayolu şirketi Katar Havayolları, Barcelona ile yaptığı 32 milyon Euroluk anlaşma ile ligo domine etmiştir. İkinci sırada ise Birleşik Arap Emirlikleri kökenli Emirates havayollarının Real Madrid ile yapmış olduğu 27 milyon Euroluk anlaşma gelmektedir. La Liga'da yapılan forma sponsorluk anlaşmalarının %70'ini ilk iki sıradaki takımlar oluşturmaktadır.

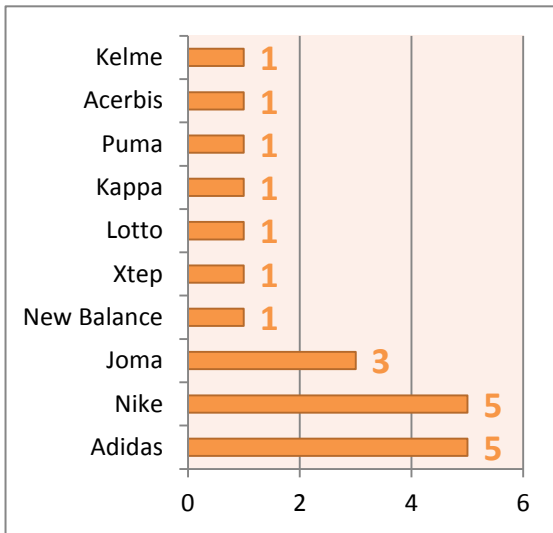
Sponsorluk Gelirinde İlk 10 Takım

Sponsorların Sektörel Dağılımı (Mil. €)

Lig'deki Forma Üreticileri

La Liga'da forma üreticilerinin toplam yatırım tutarı

89,8 milyon €

1- 5 Takımda 45,1 milyon Euroluk yatırımıyla Adidas,

2- 5 Takımdaki 35,5 milyon Euroluk yatırımı ile Nike,

3- 3 takımındaki 3 milyon Euroluk yatırımı ile Joma

7. İTALYA LİĞİ (SERİA A)

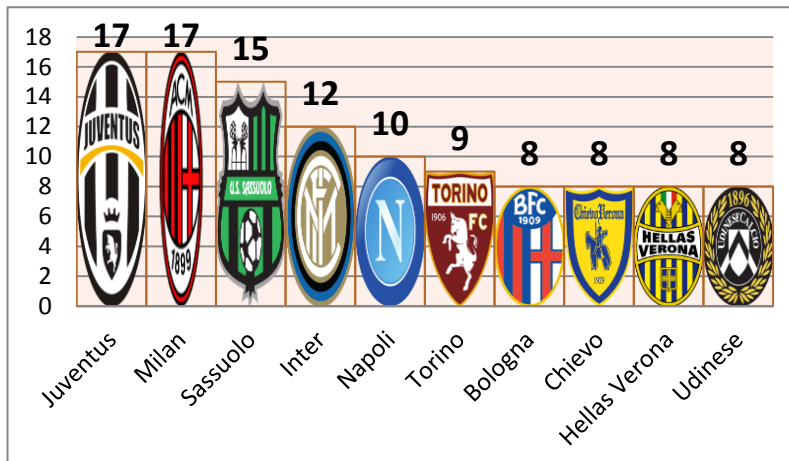
Serie A, İtalya futbol liginin en üst düzeydeki ligidir. Ligin ana sponsoru TIM (telekomünikasyon şirketi).

Kuruluş Yılı: 1929

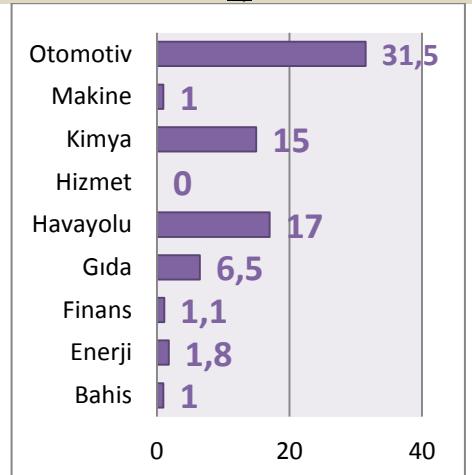
20 kulüplü ligde her takım 38 maç yapmaktadır.

Serie A'da forma sponsorluğunda ilk dört takımını hakimiyeti bulunuyor. Toplam değerini %81'ini bu 4 takım oluşturuyor. Milan 2014 Aralık ayında Birleşik Arap Emirlikleri havayolu şirketi Emirates ile 2014-15 sezonundan başlamak üzere 2019-20 sezonuna kadar yıllık 17 milyon Euro'ya anlaşma sağlamıştır. Son şampiyon Juventus da 2015-16 sezonundan başlamak üzere Otomobil firması olan Jeep ile 6 yıllığına yıllık 17 milyon Euro anlaşmıştır.

Sponsorluk Gelirinde İlk 10 Takım

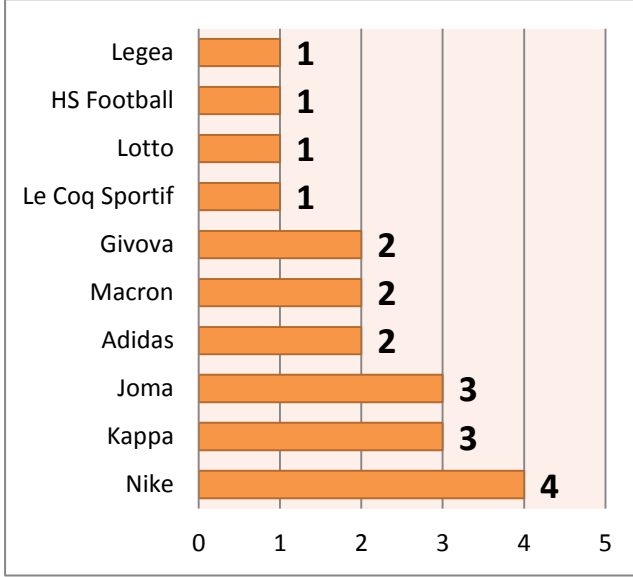

Sponsorların Sektörel Dağılımı (Milyon Euro)

Lig'deki Forma Üreticileri

Serie A'da forma üreticilerinin toplam yatırım tutarı

101,15 milyon €

- 1- 2 Takımda 49,2 milyon Euroluk yatırımıyla Adidas,
- 2- 4 Takımdaki 29,6 milyon Euroluk yatırımı ile Nike,
- 3- 3 takımındaki 9,5 milyon Euroluk yatırımı ile Kappa

8. FRANSA LİGİ (LİGUE 1)

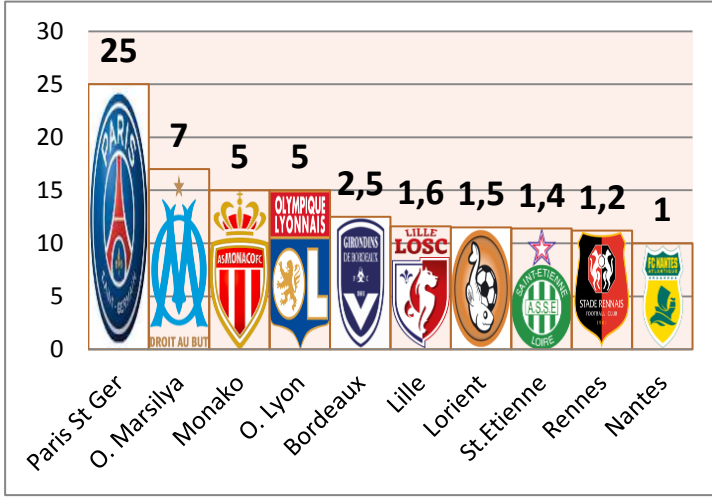
Ligue 1, Fransa futbol liginin en üst düzeydeki ligidir.

Kuruluş Yılı: 1932

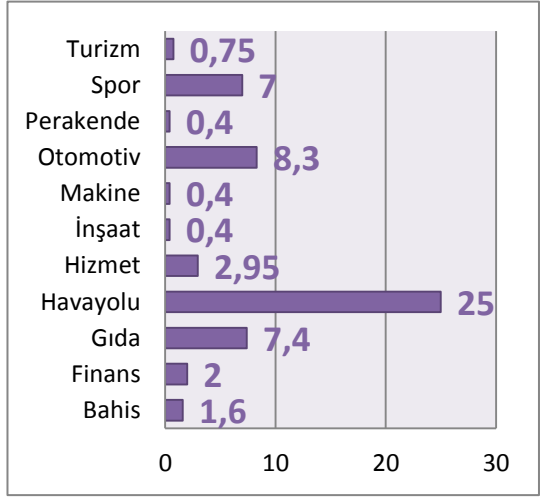
20 kulüplü ligde her takım 38 maç yapmaktadır.

Paris Saint Germain, Birleşik Arap Emirlikleri havayolu şirketi Emirates ile forma sponsorluğu için yıllık 25 milyon Euro'luk anlaşma yapmış ve Ligue 1'deki forma sponsorluğunun %45'ini tek başına karşılamıştır. İkinci büyük anlaşma Marsilya takımı ile spor malzeme üreticisi Intersport arasında, üçüncü büyük anlaşma ise Monaco ile gübre firması Fedcom arasındadır.

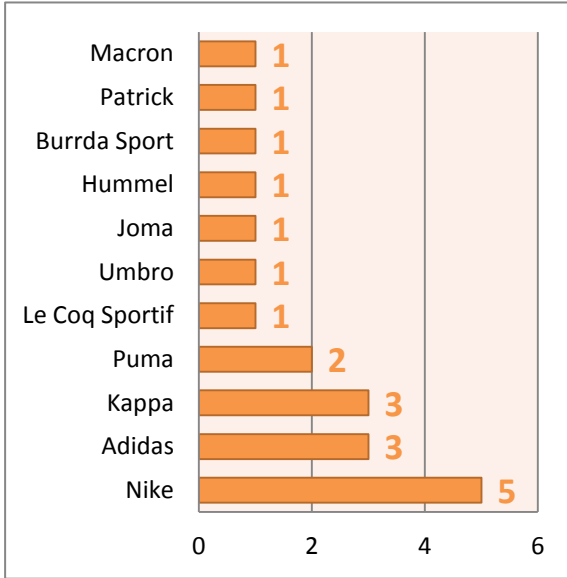
Sponsorluk Gelirinde İlk 10 Takım

Sponsorların Sektörel Dağılımı (Mil. €)

Lig'deki Forma Üreticileri

Ligue 1'de forma üreticilerinin toplam yatırım tutarı

48,8 milyon €

- 1- 5 Takımda 26,8 milyon Euro'luk yatırımıyla Nike,
- 2- 3 Takımdaki 15,6 milyon Euro'luk yatırımı ile Adidas,
- 3- 2 takımdaki 2,9 milyon Euro'luk yatırımı ile Puma

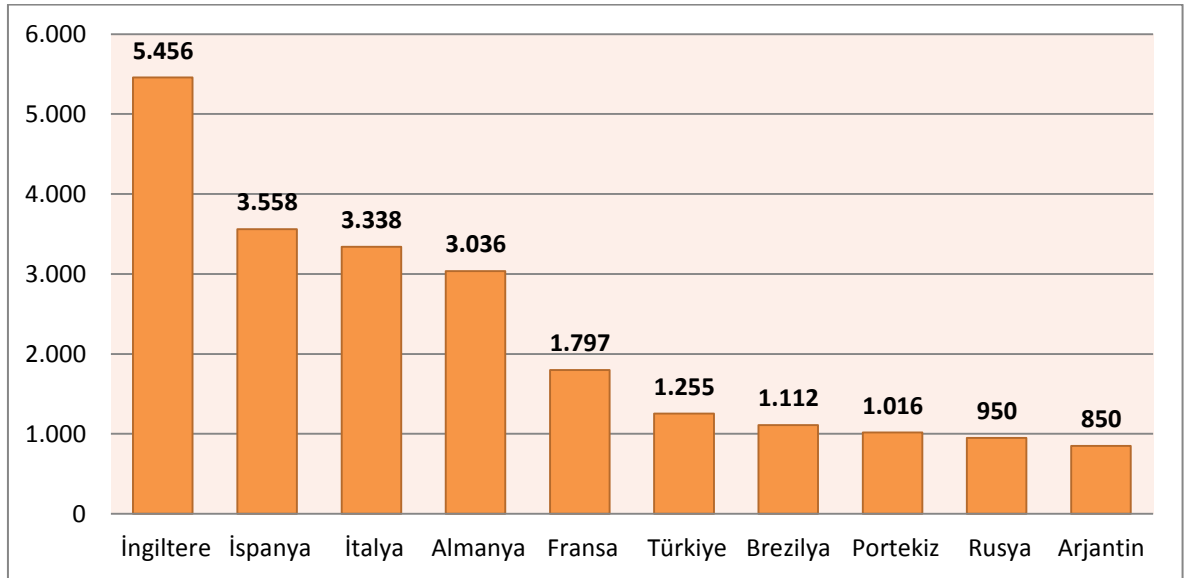
9. TÜRKİYE (SÜPER LİG)

Türkiye’de sponsorlukta da büyük kulüplerin adı öne çıkmaktadır. Galatasaray Seyrantepe’deki stadı için Türk Telekom ile 10 yıllığına 150 milyon \$ karşılığında anlaşmıştır. Fenerbahçe’nin Kadıköy’deki stadı için de Ülker 10 yıllığına 90 milyon \$ verdi. Beşiktaş ise yapımı yeni biten stadı için Vodafone’dan 15 yıllığına 116 milyon \$ alacak. Ülkemizde sponsorluk konusunda kurumlar vergisi bakımından bir destek bulunmaktadır. Sponsorluk harcamalarının, amatör dallar için tamamı, profesyonel spor dalları için %50’si kurumlar vergisi matrahının tespitinde kullanılan kurum kazancından indirilebilecektir.

Formaların göğüs, sırt, kol, şort bölümlerine ilave olarak çoraplara da sponsor bulan kulüpler, sağlık ve ulaşım sponsorları haricinde, reklam ve maç hasılatlarıyla da gelirlerini artırdı. Dört büyük kulübün futbol branşını diğer branşlardan ayırarak şirketleşmiş durumda.

	Toplam Gelir (Milyon TL)	Toplam Borç (Milyon TL)
Galatasaray	437,2	1.703,6
Fenerbahçe	329,5	1.381,7
Beşiktaş	236,1	1.157,5
Trabzonspor	155,2	453

Transfermarkt internet sitesine göre ülke liglerinin piyasa değerlerine bakıldığında ilk 10 içinde Türkiye 1,2 milyar dolarlık piyasa değeriyle Avrupa’nın beş büyük liginin ardından 6. sırada yer almaktadır.

10. SONUÇ

Futbol, dünyada en çok tercih edilen spor dallarından bir tanesidir. Özellikle futbolun kalbi Avrupa'da atmaktadır. Transfermarkt internet sitesinin piyasa değerlerine göre Avrupa kıtası futbolda en değerli kıta durumundadır. 26,3 milyar dolarlık piyasa değeri ile Avrupa kıtası diğer kıtalara uzak ara fark atmıştır.

Sponsorluk, futbol içinde en önemli gelir kalemlerinden birisidir. 1980'li yıllardan sonra futbolun endüstrileşmesiyle sporun gelir kalemlerinde bir değişim yaşandı. Özellikle dijital yayın platformlarının gelişmesiyle bu ivme hız kazanmıştır.

Kulüpler maç hasılatı, reklam geliri gibi gelirlerinin yanına medya gelirleri, sponsorluk ve merchandising gibi gelir kalemleri de eklemiştir. Bu değişimle birlikte futbol daha geniş kitlelere ulaşmış ve bunun sonucunda gelirlerin büyümesini sağlamıştır.

Avrupa'da futbolun sponsorluktan aldığı gelir Deloitte raporlarına göre 2,6 milyar dolar civarındadır. Beş büyük ligin aldığı payı %52 iken UEFA'nın diğer 47 üyesinin aldığı pay %48. Sponsorluk daha çok marka lig ve marka kulüplere odaklanıyor. Nitekim en fazla gelir sağlayan kulüplere bakıldığında, uluslararası marka olmayı başarabilmiş kulüplerin olduğu görülmektedir.

Forma üreticilerine bakıldığında Avrupa'nın en büyük 5 liginde Adidas ile Nike firmalarının genel bir rekabeti bulunmaktadır. Birçok ülkede Adidas, Nike'ın önünde yer almaktadır. Avrupa'nın en büyük beş liginde sadece İngiltere'de Nike firması ilk üç içinde yer bulamamıştır. Takımların formalarında üreticiler arasında da yoğun bir rekabet yaşanmaktadır.

Kulüp gelirlerinin artması ve buna bağlı olarak sponsorluk gelirlerinin artması futbolu diğer profesyonel branşlardan daha hızlı gelişmesini sağlamıştır. Sponsorluk, sporun gelişiminde önemli bir aracı rolü oynamaktadır.

11. KAYNAKÇA

Vikipedi – <https://tr.wikipedia.org/wiki>

Statista – <http://www.statista.com/>

Transfermarkt – <http://www.transfermarkt.com.tr/>

Joomag – <https://www.joomag.com>

Futbolakademi - <http://www.futbolakademi.net>

Futbol Ekonomisi - <http://www.futbolekonomi.com/>

Eurosport - <http://tr.eurosport.com/>